

کارآفرینی و چالش‌های پیش رو برای کارآفرینان

بهاره عابدی^۱، زینب همیمی وند^۲، مسعود برادران^۳

^۱ دکتری آموزش کشاورزی دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

^۳ عضو هیات علمی دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین خوزستان

چکیده

امروزه به توسعه کارآفرینی به عنوان مأموریتی اجتماعی و انسان دوستانه و یکی از راهکارهای حل برخی مسائل و آسیب‌های اجتماعی توجه می‌شود. کارآفرینی تأثیری مثبت و مستقیم در بسیاری از فعالیت‌های مختلف کشورها داشته است؛ از یک سو، سبب توسعه اقتصادی و ایجاد فرصت‌های شغلی می‌شود و از سوی دیگر، می‌تواند سبب بهبود وضعیت اجتماعی و فرهنگی جامعه شود. هدف از مقاله حاضر شناسایی چالش‌های پیش رو برای کارآفرینان نیز می‌باشد. با توجه به اینکه بسیاری از مسائل و آسیب‌های اجتماعی ریشه در بیکاری و عدم اشتغال افراد جامعه دارد، توجه به مقوله کارآفرینی می‌تواند تا حد زیادی آسیب‌های اجتماعی را تحت الشعاع قرار داده و آن‌ها را کاهش دهد، لذا این مقاله قصد دارد با مروری بر مسئله کارآفرینی و همچنین، چالش‌های پیش روی کارآفرینان با نتیجه‌گیری در این زمینه پیشنهادها و راهکارهایی برای تسهیل توسعه کارآفرینی و کارآفرینان مطرح کند.

واژه‌های کلیدی: کارآفرینی، کارآفرینان، چالش‌ها.

۱- مقدمه

در عصر کنونی، رشد روز افزون جمعیت، کمبود منابع و امکانات موجود و پیدایش نیازهای اجتماعی و اقتصادی جدید، چالش‌های بزرگ فرا روی کشورهای در حال توسعه می‌باشند، بخش عمده‌ای از این معضلات ریشه در رکود اقتصادی دارند. در همین راستا مطالعه روند توسعه در کشورهای توسعه یافته نشان می‌دهد که کارآفرینی ابزار کارآمدی برای کاهش این چالش‌ها می‌باشد و شناخت چالش‌های گوناگون جامعه کارآفرینی، تدابیر و امکان مناسبی را برای برنامه‌ریزی در جهت رشد و شکوفایی استعدادها و بکارگیری مهارت‌های کارآفرینی جامعه در جهت دستیابی به توسعه فراهم خواهد ساخت. در واقع جامعه و سازمانی می‌تواند در مسیر توسعه حرکت رو به جلو داشته باشد که با ایجاد بسترهای لازم منابع انسانی خود را به دانش و مهارت کارآفرینی تجهیز کند تا آنها با استفاده از این توانمندی‌های ارزشمند، سایر منابع جامعه و سازمان را به سوی ایجاد ارزش و حصول رشد و توسعه، مدیریت و هدایت کند (میردامادی و همکاران، ۱۳۹۲). در هر نظام اقتصادی، صرف نظر از نهاد-ها و ساختارهای آن، کارآفرینان و سطح کارآفرینی فعالیت‌هاست که بخش عمده‌ای از ارزش افزوده اقتصادی را تولید می‌کنند. تجربه‌ی بسیاری از کشورها نشان می‌دهد که کارآفرینی یکی از اثرگذارترین راه‌حل‌ها برای کاهش سطح بیکاری است. کارآفرینی و کارآفرینان به عنوان نماد تلاش و موفقیت و همچنین، منشا تحولات بزرگ در زمینه‌های تولیدی، خدماتی، تجاری و نیز موتور محرک توسعه، پیشرفت اقتصادی، ایجاد شغل و اصلاح اجتماع بشمار می‌روند. تا جایی که اقتصاد کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه برای فرار از بیکاری با کمک نیروی کارآفرینی، حیاتی دوباره یافته و این مهم موجب توجه خاص کشورهای گوناگون به موضوع کارآفرینی شده است (جمشیدی و همکاران، ۱۳۹۲).

۲- بیان مسئله

شرط بقاء در دنیای پر شتاب کنونی استفاده از همه‌ی منابع موجود و توان افزایشی کلیه ظرفیت‌های در اختیار است. انتخاب این مسیر مستلزم فراهم ساختن بستری است که امکان بروز و ظهور مهارت‌ها و تدابیر خلاقانه و فعالیت‌های کارآفرینانه را فراهم سازد. چالش اشتغال یا موضوع کار و بیکاری یکی از مهمترین مسائل اجتماعی روز در کشور، شهر و روستا به حساب می‌آید. دلایلی نظیر پایین بودن سطح مهارت‌ها و تخصص افراد و نیز پایین بودن ظرفیت بازار کار، امکان ایجاد اشتغال برای همه را از بین برده است (طیب‌زاده و لشگرآرا، ۱۳۹۲)؛ بنابراین با توجه به تاثیر گذاری کارآفرینی در توسعه اشتغال، شناسایی موانع و چالش‌های پیش روی کارآفرینان در جامعه‌ی کنونی با وجود وضعیت نامساعد اشتغال، مسئله‌ای است که پژوهشگران در پی پاسخ‌گو بودن به آن هستند. در همین راستا کارآفرینان با چالش‌ها و موانعی رو به رو هستند که مانع کارآفرینی آنان نیز می‌شود که اولین مانع عامل فرهنگی شناخته شده است و دومین مانع کمبود امکانات است، سومین آن عامل موانع مالی می‌باشد که شامل متغیرهای توان مالی و هزینه‌های کارآفرینی و شروع کار می‌شود. عامل چهارم موانع فردی که شامل متغیرهای خود باوری و ریسک است. عامل پنجم با عنوان مانع دولتی نقش دولتی نقش دولت را در اطلاع رسانی و ایجاد کسب و کار نشان می‌دهد و در نهایت عامل ششم، موانع خانوادگی شامل متغیرهای میزان تمایل خانواده برای کارکردن می‌باشد (ياسوری و همکاران، ۱۳۹۴).

۳- کارآفرینی

واژه‌ی " کارآفرینی " از کلمه‌ی فرانسوی ENTREPRENDRE به معنای " متعهد شدن " نشئت گرفته است. بنا بر تعریف واژه نامه دانشگاهی وبستر کارآفرین کسی است که متعهد می‌شود مخاطره‌های یک فعالیت اقتصادی را سازماندهی، اداره و تقبل کند. به طور کلی، در تعاریفی که از کارآفرینی ارائه شده است تفاوت‌هایی مغایر و متناقضی به چشم می‌خورد؛ اما بر این اتفاق نظر هست که اصطلاح کارآفرینی دست کم بخشی از کارکرد تصمیم‌گیری را در جهت هدایت عملیاتی سازمان در برمی‌گیرد (سعیدی کیا، ۱۳۸۲). برویات و جولین عقیده دارند: در حالیکه کارآفرینی به پروسه تغییر، ظهور و خلق ارزشی جدید می‌پردازد، پروسه تغییر و خلق برای کارآفرینی نیز هست. از این رو، کارآفرینی پروسه تغییر و خلق چیزهای متفاوت است. " هویت

جدیدی که روی محصول یا خدمتی بدیع، یا در کمترین حالت، روی چیزی که به طور قابل ملاحظه‌ای با محصولات یا خدمات ارائه شده در هر جای دیگری در بازار متفاوت باشد، تمرکز یافته است" (زارع احمدآبادی و عربشاهی، ۱۳۹۰). کانتیلون که ابداع کننده واژه کارآفرینی است، کارآفرین را فردی ریسک پذیر می‌داند که کالا را با قیمت معلوم خریداری می‌کند و با قیمت نامعلوم می‌فروشد. جین پینتیسست سی کارآفرین را هماهنگ کننده و ترکیب کننده عوامل تولید می‌داند اما ویژگی خاصی را برای او در نظر نمی‌گیرد (کیاکجوری و همکاران، ۱۳۹۱). از دیدگاه جی بی سی، کارآفرین منابع اقتصادی را از عرصه‌هایی با مزایای پایین و تولید اندک تغییر می‌دهد و به سمت عرصه‌هایی با مزایای بالا سوق می‌دهد. از نظر شومپتر کارآفرینان نه تنها نوآور می‌باشند، بلکه هماهنگ کننده تولید هستند (احسانی فر و همکاران، ۱۳۹۵).

۴- اهمیت و ضرورت کارآفرینی

کارآفرینی به عنوان یکی از مهمترین محورهای اصلی رشد و توسعه اقتصادی و پایدار به دلایل زیر دارای اهمیت است:

- کارآفرینی موجب افزایش و ایجاد سرمایه نیز می‌شود
- کارآفرینی باعث افزایش فعالیت‌های اقتصادی، ایجاد شغل، ثروت و درآمد می‌شود.
- توسعه کارآفرینی رشد اقتصادی را افزایش می‌دهد که از طریق آن اثرات مثبتی چون بهبود وضعیت رفاهی مردم، کاهش فقر و افزایش اشتغال در جامعه به وجود می‌آید (کیاکجوری و همکاران، ۱۳۹۱).

امروزه به خوبی اهمیت کارآفرینی در پیشبرد توسعه جوامع آشکار شده و این اهمیت از دستاوردها و پیامدهای متعدد مستقیم و غیر مستقیم فعالیت‌های کارآفرینانه ناشی می‌شود (قادرمرزی و همکاران، ۱۳۹۴) به طوری که کارآفرینی به عنوان کلید حل مسائل و موانع توسعه انسانی، موضوع بحث بسیاری از اندیشمندان توسعه اجتماعی و اقتصادی قرار گرفته است. کارآفرینی سبب پیدایش محصولات، خدمات، روشها، سیاستها، افکار و راهکارهای نو برای حل مشکلات جامعه می‌شود و همچنین عامل تقویت و تکامل صنایع داخلی نیز می‌شود و زمینه رقابت صنایع داخلی با صنایع خارجی را فراهم می‌آورد و منجر به افزایش صادرات و دریافت ارز برای کشور می‌شود؛ و در نهایت باعث رقابت، تقویت و تکامل صنایع مشابه داخلی با یکدیگر و سرانجام موجب بهبود و افزایش سطح کیفیت کالاها و عامل توسعه اقتصادی و رفاه و تامین اجتماعی جامعه نیز می‌شود (کیاکجوری و همکاران، ۱۳۹۱). با این وجود، سازه‌های گوناگونی در روند کارآفرینی تاثیر گذار هستند بدیهی است که بررسی تفصیلی هر یک از این سازه‌ها، کمبودها و تنگناهای موجود در آن زمینه را بهتر و دقیق تر مشخص می‌کند و بالطبع برنامه ریزی برای رفع آنها، فعالیت‌های یاد شده را به صورت بهینه و مناسب‌تری امکان پذیر می‌کند؛ بنابراین با توجه به مطالب فوق و علم به این مهم که تا به امروز عواملی که بر پیدایش کارآفرینی تاثیر می‌گذارند بسیار گسترده بوده لذا، کارآفرینی می‌تواند به وسیله‌ی عوامل گوناگونی محدود و یا تسهیل شود (جمشیدی و همکاران، ۱۳۹۲).

۵- مروری بر مفاهیم کارآفرینی

پژوهشگران کارآفرینی معتقد هستند که کارآفرینی فرایندی پیچیده است و به میزان زیادی تحت تأثیر محیط و زمینه قرار دارد. در این راستا، محیط بر فرد اثر گذاشته و باعث بروز رفتار کارآفرینانه در افراد می‌شود. ژوزف مک گوایر نقش کارآفرینی در جوامع مختلف را با توجه به تنوع فرهنگی متفاوت می‌داند و به نظر او منابع طبیعی و سرمایه نقدی، ممکن است یکسان باشد، اما آنچه باید در درک تفاوت رفتار، مورد توجه قرار داد، عواملی همچون عقاید اجتماعی، هنجارها، پاداش رفتارها، آرمان های فردی و ملی و مکاتب دینی است (یعقوبی فرانی و همکاران، ۱۳۹۳). استیونسن اعتقاد دارد که کارآفرینی فرآیندی است که افراد به طور مستقل یا در درون سازمان ها به شناسایی و بهره برداری از فرصت ها می پردازند و در نتیجه فرصت شناسی بایستی در کانون و مرکز پژوهش های کارآفرینی قرار داشته باشد لذا، به نظر می رسد افزایش نرخ وقوع رفتار کارآفرینانه، در گرو شناسایی و بهره برداری از فرصت های کسب توسط کارآفرینان می باشد (روشن نیا و همکاران، ۱۳۹۴).

۶- روحیه کارآفرینی

از اواسط قرن بیستم روانشناسان، جامعه شناسان و دانشمندان علم مدیریت وارد عرصه نظریه پردازی در زمینه کارآفرینی شدند. روانشناسان بیشتر به بررسی ویژگی‌های روانشناختی کارآفرینی پرداخته و جامعه شناسان و اندیشمندان علم مدیریت تأثیر فرهنگ و محیط هر فرد را در اقدام به کارآفرینی مهم دانسته‌اند (نصرالهی وسطی و محمدزاده، ۱۳۹۴). برخورداری جوامع از روحیه کارآفرینی، اصل و اساس پیشرفت اقتصادی کشورها به حساب می‌آید. عنصر کارآفرینی با استفاده از حداقل سرمایه و پس انداز و روشهای جدید بهره‌برداری و ترکیب بهینه عوامل تولید، کارایی و اثربخشی بنگاه اقتصادی را به حداکثر می‌رساند. در تحقیقی، ویژگی‌های کارآفرینانه ای که به موفقیت کسب و کارهای کوچک کمک می‌کند، داشتن توانایی تکنیکی و ذهنی، مهارت‌های ارتباطی، انگیزه پیشرفت و خلاقیت برشمرده شده است (قاسمی و اسدی، ۱۳۸۹). تمرکز عمده این مطالعه بر ویژگی‌های ریسک‌پذیری و خلاقیت افراد کارآفرین می‌باشد. تمایل به ریسک‌پذیری عبارتست از پذیرش مخاطره‌ها یا پذیرفتن احتمال ضرر و زیان برای رسیدن به مقصود. فرد ریسک‌پذیر شخصی است که برخلاف افراد محتاط محافظه‌کار، اغلب راضی به وضع موجود نبوده و برای رسیدن به اهداف بالاتر حاضر است تا درجه‌ای از خطر وقوع ضرر و زیان را بپذیرد. درجه ریسک‌پذیری در افراد و دسته‌های مختلف متفاوت است. گرچه می‌توان میزان ریسک‌پذیری افراد و گروه‌های متفاوت را با هم مقایسه کرد اما به دلیلی پیچیدگی آن و دخالت عوامل گوناگون، اندازه‌گیری آن به دقت امکان‌پذیر نیست (هوشمندان مقدم فرد و همکاران، ۱۳۹۰).

۷- ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان

مهمترین ویژگی‌هایی که میتوان به کارآفرینان نسبت داد عبارت است از:

- توفیق طلبی: یکی از ویژگی‌های کلیدی کارآفرینی می‌باشد و افراد با نیاز بالای توفیق طلبی به پذیرش مسئولیت به منظور انجام وظایف ضروری تمایل داشته و خواستار نشان دادن ابتکار عمل، برنامه ریزی و کنترل حوادث در عملکردشان هستند.
- کانون کنترل: به طور کلی بدین معنا است که مردم باور دارند که پیامدها در درون یا ورای کنترل شخصی آنها قرار دارد.
- تمایل به خطرپذیری: ریسک‌پذیری در واقع نمایانگر تمایل فرد به نشان دادن ریسک و مخاطره‌پذیری هنگام مواجهه با شرایط خطرناک می‌باشد. در این صورت می‌توان گفت خطرپذیری، پذیرش آن ریسک‌های خفیف است از طریق تلاش‌های فردی قابل مهار شدن می‌باشد (عابدی و همکاران، ۱۳۹۶).
- استقلال طلبی: نیاز به استقلال را می‌توان کنترل داشتن بر سرنوشت خود، کاری را برای خود انجام دادن و آقای خود بودن معنا کرد.
- گرایش به خلاقیت: فرایند شناختی به وجود آوردن یک فکر، مفهوم، کالا، ارائه پاسخهای جدید و غیر عادی و یا کشفی بدیع را می‌گویند.
- تحمل ابهام: توانایی واکنش مثبت نسبت به موقعیتهای مبهم و تصمیم‌گیری در وضعیت مبهم
- و اطلاعات ناکافی است (حسینی و همکاران، ۱۳۹۴).
- اجرای هوشمندانه: توانایی اجرای یک ایده به یک کسب و کار با تبدیل فکر، خلاقیت و تخیل به عمل با نتایج قابل اندازه‌گیری
- هدایت و رهبری: یک کارآفرین باید مدیر خوبی باشد و بتواند عوامل را به خوبی رهبری کند.
- سودجویی فردی و اجتماعی: اگر کارآفرین به دنبال آفرینش ثروت برای دیگران است، نمیتواند تنها به سود و منافع شخصی خود بپردازد.
- دید بلند مدت و آینده‌نگری: برای شناسایی زمینه‌های تولید و حصول به هدف به آینده توجه بیشتری دارد (کیاکجوری و همکاران، ۱۳۹۱)

۸- شرایط و عوامل موثر بر موفقیت کارآفرینان

بنابراین واقعیت این است که برخورداری از سطوح بالای کارآفرینی در جامعه مستلزم ایجاد و توسعه زمینه های آن است و در این میان وجود شرایط مناسب برای توسعه کارآفرینی بسیار حائز اهمیت است.

اصول عوامل و شرایط مناسب برای کارآفرینان از سه بعد زیر قابل بررسی است:

- اعتماد به نفس، خلاقیت و نوآوری، قدرت رقابت در عرصه بازار، خوش بینی یا مثبت اندیشی، شناسایی فرصتها، داشتن دانش و اطلاعات، مهارت در مدیریت مالی، توفیق طلبی بالا، آشنایی با فرایند تولید و پذیرش مخاطرات معقول و معتدل، داشتن سرمایه کافی و بنیه مالی مهمترین عوامل موثر بر موفقیت کارآفرینان می باشند (یعقوبی و قاسمی، ۱۳۸۸)
- "منابع در دسترس": آنچه که مشخص می کند کارآفرینان چه می توانند انجام دهند.
- "استراتژیها و اهدافشان": آنچه که کارآفرینان می خواهند و تمایل دارند انجام دهند.
- "تهدیدات و فرصتهای محیطی": و نهایتاً آنچه که کارآفرینان باید انجام دهند (کیاکجوری و همکاران، ۱۳۹۱).

۹- اهمیت کارآفرینی در ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی کشورها

کشورهای پیشرفته از دهه های قبل و برخی از کشورهای در حال توسعه از دهه های اخیر با توجه به نقش مؤثر و مثبت کارآفرینان اقتصادی در توسعه جامعه، بهره برداری از این پتانسیل را جهت مواجه با معضلاتی نظیر رکود، تورم و عدم اشتغال مورد توجه قرار داده اند. این توجه در حد تدوین استراتژیها، سیاستها و برنامه های عملی جهت بسط روحیه و رفتار کارآفرینانه، آموزش و مشاوره، ایجاد فضای مناسب تری برای فعالیت کارآفرینان در عرصه های مختلف اقتصادی، اجتماعی، رفع موانع و ایجاد ارتباط و همکاری بین آنها و تسهیل دست یابی آنها به بازارهای جهانی بوده و نتایج قابل توجهی نیز در پی داشته است (روشن نیا و همکاران، ۱۳۹۴).

۱۰- حمایت های مورد نیاز از کارآفرینان

کارآفرینان برای موفقیت بیشتر در توسعه و گسترش فعالیتهای کارآفرینانه خود باید در زمینه هایی ذیل مورد حمایت و پشتیبانی قرار گیرند: جلوگیری از قانون شکنی، رانت خواری و رشوه خواری، جدی تر و اساسی تر نمودن رقابت در عرصه تولید، تأمین امکانات بیشتر برای کارآفرینان، مشارکت دادن کارآفرینان در فرایندهای اقتصادی و پررنگ تر کردن نقش آنها در توسعه، کمک در زمینه بازاریابی، فراهم آوردن امکان استفاده از بیمه برای آنها، جمع نمودن سرمایه های کوچک و برنامه ریزی و مدیریت آنها در راستای تولید، جلب اطمینان صاحبان سرمایه های کوچک، تأمین سود عادلانه برای کارآفرینان، فراهم کردن امکان مشارکت فعال کارآفرینان در عرصه فعالیتهای اجتماعی، تسهیل صادرات (یعقوبی و قاسمی، ۱۳۸۸).

۱۱- موانع کارآفرینی

بررسی موانع کارآفرینی در بازار ایران نشان داد که وضعیت نامناسب مالی، فقدان مهارتهای مدیریتی و بازاریابی، نبود دانش حقوقی و فنی و مالی و حسابداری، کمبود سرمایه شخصی و مشکلات دریافت وام اصلی ترین موانع فرا روی کارآفرینان هستند (یعقوبی و قاسمی، ۱۳۸۸). یکی دیگر از موانع کارآفرینی و عوامل مخل نوآوری، عدم حفظ حقوق نوآوران است. افراد ابتکار یکدیگر را تقلید می نمایند و این امر مانع از رشد و پیشرفت گردیده و نیازمند چاره جویی جدی است (عابدی و همکاران، ۱۳۹۶).

۱۲- چالش‌ها و موانع توسعه کارآفرینی در ایران

امروزه کارآفرینی به عنوان یک راهبرد اثربخش برای توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها شناخته شده است. کارآفرینی به معنی فرآیند کشف و بهره‌برداری از فرصت‌ها به منظور ارزش‌آفرینی در حوزه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بوده و پایه و اساس توسعه پایدار و همه‌جانبه تلقی می‌شود. بدین ترتیب توسعه کارآفرینی نقش شایسته‌ای برای حضور فعال در بازارهای جهانی، مقابله با رقبا، اشتغال زائی پایدار، توسعه عدالت، کاهش فقر و حل مشکلات جامعه، دولت و بخش عمومی دارد. به طوری که امروزه کارآفرینی به استراتژیک ترین و مهم ترین ابزار توسعه اقتصادی جوامع پیشرفته تبدیل شده است (سعیدی کیا، ۱۳۸۲). کارآفرینان برای راه اندازی و اداره‌ی یک کسب و کار موفق، به مهارت‌های گوناگون نیاز دارند. توانایی در بکارگیری صحیح دانش کسب شده و استفاده از آن در اداره کسب و کار، نمایانگر سطح مهارت تخصصی یک کارآفرین است. این مهارت‌ها در کسب و کارهای گوناگون متفاوت است. از این رو مسلم است که هر کسب و کاری به مهارت و دانش تخصصی خاص نیاز دارد (میردامادی و همکاران، ۱۳۹۲) و با توجه به این که کارآفرینی فرآیند ایجاد، ارزیابی و بهره‌برداری از فرصت به منظور تولید کالاها و خدمات‌های آتی، همراه با صرف وقت، تلاش بسیار و پذیرش خطرهای مالی، روحی، اجتماعی برای بدست آوردن منابع مالی، رضایت شخصی و استقلال است (قادر مرزی و همکاران، ۱۳۹۴).

در این مقاله موانع و چالش‌های توسعه کارآفرینی در ایران از سه بعد عوامل ضد انگیزشی، موانع قانونی و محیط کسب و کار مورد بررسی قرار می‌گیرد:

۱۲-۱- عوامل ضدانگیزشی کارآفرینی

- خطرپذیری مالی زیاد (ترس از دست دادن سرمایه شخصی)، عدم دست یابی به منابع مالی برای سرمایه گذاری (ترس از ناتوانی تهیه‌ی منابع مالی کافی برای راه اندازی کسب و کار)، موانع اداری (نگرانی از عدم امکان تأمین الزامات قانونی)، هزینه‌ها / خطرات اجتماعی (نگرانی از فقدان احتمالی امنیت اجتماعی)، فساد اداری، فقدان مهارت‌ها (ترس از نداشتن مهارت و تجربه مناسب و کافی). (زالی، ۱۳۸۶).

۱۲-۲- موانع قانونی توسعه‌ی کارآفرینی

- قوانین و مقررات بانکی، قوانین مالیاتی، قوانین تجارت، قانون کار، وجود انحصارات دولتی ناشی از قوانین و مقررات، قوانین و مقررات گمرکی، قانون شهرداری، قوانین و مقررات صادرات و واردات، قانون و مقررات ورشکستگی، قوانین ثبت شرکت‌ها، قانون تجمع عوارض، قوانین حقوق مالکیت معنوی و ثبت اختراع، قوانین زیست محیطی (لامعی، ۱۳۸۶).

۱۲-۳- موانع دولتی و سیاست گذاری

- عدم وجود برنامه‌ریزی بلند مدت و سرمایه‌گذاری زیر بنایی در زمینه اشتغال، ناعادلانه بودن معیارهای استخدام و عدم توجه کافی دولت به سیاست‌های اشتغال زایی

۱۲-۴- موانع آموزشی

- ضعف ارتباط بین بخش آموزش و بخش اجرا، نارسایی در آموزش‌های کاربردی و نیز عدم کسب تجربه عملی کافی توسط دانش‌آموختگان در طول تحصیل (خسروی‌پور و منجم‌زاده، ۱۳۹۰).

۱۲-۵- عوامل نارسایی محیطی

- از مهم‌ترین عوامل نارسایی محیطی می‌توان به فقدان زیرساخت‌های تجاری، تخصصی و حرفه‌ای مورد نیاز شرکت‌های جدید و در حال رشد، عدم حمایت هنجارهای اجتماعی و فرهنگی از کارآفرینی، نبود زیر ساخت‌های فیزیکی برای شرکت‌های جدید و در حال رشد، فقدان وجود حمایت مالی کافی برای شرکت‌های جدید و در حال رشد، نبود فضای آزاد بازار برای شرکت جدید و در حال رشد، عدم تاکید نظام تعلیم و تربیت به توسعه کارآفرینی و ... اشاره نمود (ناهید، ۱۳۸۸).

۱۳- نتیجه‌گیری

توسعه‌ی کارآفرینی در همه کشورها همواره با موانع جدی مواجه بوده است. از این رو، توسعه‌ی کارآفرینی در ایران نیز نیازمند عزم ملی است. توسعه‌ی کارآفرینی به عنوان یک مقوله فرابخشی، بایستی در همه ارگان‌ها، سازمان‌ها، نهادهای عمومی و دولتی مورد توجه قرار گیرد.

در همین راستا می‌توان موارد زیر را در خصوص موانع کارآفرینی در ایران نتیجه گرفت:

- ✓ خطر پذیری مالی زیاد، ناتوانی در تأمین منابع مالی برای راه اندازی کسب و کار و موانع اداری از مهم ترین عوامل ضد انگیزشی کارآفرینی در ایران تلقی می شوند.
- ✓ قوانین و مقررات دولتی مشوق راه اندازی و توسعه کسب و کار در ایران نیستند.
- ✓ محیط کسب و کار از نظر کارآفرینان ایرانی حامی شرکت‌های جدید و در حال رشد نیست.

۱۴- پیشنهادات

با توجه به نتایج حاصله جهت رفع موانع توسعه‌ی کارآفرینی در ایران پیشنهادات زیر ارائه می شود:

- ✓ اصلاح و بازنگری جدی قوانین و مقررات بانکی مانند کاهش الزامات و مراحل قانونی برای ارائه تسهیلات بانکی با نرخ بهره بانکی مناسب به شرکت‌های جدید و نوپا
- ✓ ایجاد و توسعه ی بانک‌های خصوصی ویژه توسعه‌ی کارآفرینی و کسب و کارهای کوچک و متوسط
- ✓ اصلاح و بازنگری قانون کار با رویکرد کارآفرینی و پایداری بنگاه‌ها (نه رویکرد کارگر مدار و نه رویکرد کارفرما مدار)
- ✓ اصلاح و بازنگری جدی قانون تجارت، مقررات صادرات و واردات با رویکرد کارآفرینی و الزامات سازمان تجارت جهانی
- ✓ کاهش بوروکراسی اداری نامناسب در سازمان‌ها و مؤسسات عمومی و دولتی مانند شهرداری‌ها، ادارات صنایع و معادن استان‌ها، گمرکات، اداره محیط زیست، ثبت شرکت‌ها و ... که متولی صدور مجوزهای قانونی لازم برای کارآفرینان و صاحبان کسب و کارهای کوچک و متوسط هستند.
- ✓ توسعه‌ی اتوماسیون اداری در سازمان‌ها و نهادهای عمومی و دولتی به منظور تسهیل و حذف مراحل اداری غیر ضروری
- ✓ آموزش کارآفرینی و آموزش کارآفرینانه در مقاطع تحصیلی ابتدایی، راهنمایی، دبیرستان و دانشگاهها
- ✓ توسعه‌ی خوشه‌ها و شهرک‌های صنعتی با رویکرد کارآفرینی
- ✓ توسعه‌ی پارک‌های علم و فن آوری و مراکز رشد کسب و کارهای کوچک
- ✓ توسعه‌ی صندوق‌های مستقل سرمایه گذاری مخاطره پذیر در سطح ملی و استانی با حمایت سازمان‌ها و نهادهای عمومی و دولتی مانند ادارات صنایع و معادن استان‌ها، شهرداری‌ها و استفاده از منابع مالی سازمان‌های بانزشتگی و تأمین اجتماعی

- ✓ برگزاری جشنواره و بازارچه‌های کارآفرینی و نوآوری در کلیه سطوح تحصیلی در آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها در سطح استانی و ملی به منظور بهره برداری و حمایت از ایده‌های خلاق و نوآور توسط کارآفرینان حرفه‌ای و سرمایه گذاران ایرانی
- ✓ ایجاد، توسعه و تقویت کلینیک‌های مشاوره کارآفرینی در شهرک‌ها و خوشه‌های صنعتی کشور
- ✓ توسعه فرهنگ کارآفرینی از طریق تهیه و ساخت فیلم‌های مستند، سینمایی، کارتونی در مورد زندگی نامه و موفقیت کارآفرینان و نوآوران نام آور ایرانی
- ✓ توسعه‌ی فرهنگ کارآفرینی از طریق مستند سازی و انتشار تجربیات کارآفرینان ایرانی
- ✓ ایجاد صندوق بیمه حمایت مالی و معنوی از کارآفرینان جهت کاهش نگرانی آنان

منابع

۱. احسانی‌فر، ته‌مین؛ رستمی، فرحناز؛ نادری، نادر؛ رضایی، بیژن. (۱۳۹۵). موانع و راهکارهای توسعه کارآفرینی در بخش کشاورزی. نشریه کارآفرینی در کشاورزی، جلد سوم، شماره ۲.
۲. جمشیدی، علیرضا؛ جمینی، داود؛ نظری سرمایه، حمید. (۱۳۹۲). بررسی عوامل پیش برنده و بازدارنده توسعه کارآفرینی زنان روستایی. فصلنامه علمی پژوهشی زن و جامعه، سال پنجم، شماره ۱.
۳. حسنی، محمد؛ رجبی، مریم؛ تیما، پریرسا. (۱۳۹۴). اضطراب اجتماعی، خودباوری و کارآفرینی زنان سرپرست خانوار تحت حمایت کمیته امداد امام خمینی (ره). فصلنامه فرهنگی تربیتی زنان و خانواده، سال دهم، شماره ۳۳.
۴. خسروی‌پور، بهمن؛ منجم‌زاده، زهره. (۱۳۹۰). دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه کشاورزی و منابع طبیعی رامین در خصوص عوامل و موانع موثر در کارآفرینی و اشتغال دانش‌آموختگان کشاورزی. مجله تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران، دوره دوم، شماره ۱.
۵. روشن نیا، داود؛ خادمی شهریور، رقیه؛ قوتی، سعید. (۱۳۹۴). چالش‌ها و موانع اجتماعی کارآفرینی زنان. ماهنامه اجتماعی اقتصادی علمی و فرهنگی کار و جامعه، شماره ۱۸۸.
۶. زارع احمد آبادی، حبیب؛ عربشهایی، شیوا. (۱۳۹۰). الزامات آموزش کارآفرینی زنان روستایی، مورد زنان روستایی یزد. دو فصلنامه علمی ترویجی بانوان شیعه، سال هشتم، شماره ۲۶.
۷. زالی، محمدرضا. (۱۳۸۶). معرفی دیده بان جهانی کارآفرینی. انتشارات دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران، چاپ اول.
۸. سعیدی کیا، مهدی. (۱۳۸۲). آشنایی با کارآفرینی. انتشارات نشر سپاس، چاپ اول.
۹. طیب‌زاده، مژگان؛ لشگرآرا، فرهاد. (۱۳۹۲). شناسایی الزامات توسعه‌ی مهارت‌های کارآفرینی زنان روستایی استان قم. مجله پژوهش‌های ترویج و آموزش‌های کشاورزی، سال ششم، شماره ۴.
۱۰. عابدی، بهاره؛ برادران، مسعود؛ خسروی‌پور، بهمن. (۱۳۹۶). دیدگاهی کارآفرینانه به آموزش عالی. تهران انتشارات تحقیقات آموزش کشاورزی، سال اول.
۱۱. قادرمربی، حامد؛ جمشیدی، علیرضا؛ جمینی، داود؛ نظری سرمایه، حمید. (۱۳۹۴). شناسایی موانع توسعه کارآفرینی زنان روستایی. فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال پنجم، شماره ۱۷.
۱۲. قاسمی، جواد؛ اسدی، علی. (۱۳۸۹). تحلیل عوامل موثر در ایجاد روحیه کارآفرینی دانشجویان تحصیلات تکمیلی؛ مطالعه موردی پردیس کشاورزان و منابع طبیعی دانشگاه تهران. نشریه اقتصاد و توسعه کشاورزی (علوم و صنایع کشاورزی)، جلد ۲۴، شماره ۱.
۱۳. کیاکجوری، داود؛ کوزه گر، امین؛ امیری، بهناز. (۱۳۹۱). ضرورت کارآفرینی در توسعه اقتصادی و اجتماعی جامعه. کنفرانس ملی کارآفرینی و مدیریت کسب و کارهای دانش بنیان، بابلسر.
۱۴. لامعی، بهزاد. (۱۳۸۶). موانع قانونی رشد کارآفرینی در صنایع کوچک ایران. صنعت و کارآفرینی، شماره ۵۱.

۱۵. میردامادی، سید مهدی؛ لشگرآرا، فرهاد؛ طبیب زاده، مژگان. (۱۳۹۲). شناسایی چالشهای توسعه مهارتهای کارآفرینی زنان روستایی استان قم. ماهنامه اجتماعی، اقتصادی، علمی و فرهنگی کار و جامعه، شماره ۱۶۶.
۱۶. ناهید، مجتبی. (۱۳۸۸). چیستی و چرایی کارآفرینی و کارآفرینی سازمانی در یک نگاه. نشریه بررسیهای بازرگانی، شماره ۳۴.
۱۷. نصرالهی وسطی، لیلا؛ محمدزاده، منیره. (۱۳۹۴). مطالعه‌ای پیرامون تاثیر ویژگی‌های جمعیت شناسی بر روحیه کارآفرینی زنان روستایی؛ مورد مطالعه دهستان شیروان از توابع شهرستان بروجرد. فصلنامه مطالعات افکار عمومی، سال چهارم. شماره ۱۵.
۱۸. هوشمندان مقدم فرد، زهرا؛ رضوانفر، احمد؛ محمدی، موحد؛ علی شمسی، حمید. (۱۳۹۰). سنجش میزان روحیه کارآفرینی هنرجویان هنرستان‌های کشاورزی استان زنجان. علوم ترویج و آموزش کشاورزان ایران، جلد ۷. شماره ۲.
۱۹. یاسوری، مجید؛ باسط قرش، محمد؛ وطن خواه، ژیللا. (۱۳۹۴). تحلیل موانع و راهکارهای توسعه کارآفرینی زنان روستایی (دهستان گوراب پس فومن). فصلنامه پژوهش‌های روستایی، شماره ۲.
۲۰. یعقوبی فرانی، احمد؛ سلیمانی، عطیه؛ موحدی، رضا. (۱۳۹۳). تحلیل عوامل موثر بر کارآفرینی زنان روستایی. مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان، سال دوازدهم، شماره ۴.
۲۱. یعقوبی، جعفر؛ قاسمی، جواد. (۱۳۸۸). بررسی عوامل موثر بر موفقیت کارآفرینان بخش کشاورزی و راهکارهای حمایت از آنها؛ مطالعه موردی استان زنجان. فصلنامه علمی پژوهشی تعاون کشاورزی، سال بیستم، شماره ۲۰۳_۲۰۲.

Entrepreneurship and Challenges for Entrepreneurs

Bahareh Abedi¹, Zeynab Hamiyand², Masoud Baradaran³

1- PhD of agricultural Education, Khuzestan Ramin Agriculture and Natural Resources University

2- M.s student of agricultural education and extension of Khuzestan Ramin Agriculture and Natural Resources University

3- Faculty members of Khuzestan Ramin Agriculture and Natural Resources University

---

Abstract

Today, the development of entrepreneurship as a social and humanitarian mission, and one of the ways to solve some issues and social damages Entrepreneurship has had a positive and direct impact on many activities in different countries; on the one hand, it promotes economic development and the creation of job opportunities, and on the other hand, it can improve the social and cultural situation of the community. The aim of this paper is to identify future challenges for entrepreneurs. Given that many social problems and problems are rooted in unemployment and the lack of employment of people in society, Considering the category of entrepreneurship can greatly undermine and reduce social damages, this article aims to address entrepreneurship issues as well as, Challenges facing entrepreneurs with suggestions in this area are suggestions and strategies for facilitating the development of entrepreneurship and entrepreneurs.

Keywords: Entrepreneurship. entrepreneurs. Challenges.
